

Beslut om skyddsområde samt föreskrift om skydd för grundvattentäkten Högby i Mjölby kommun;

05 FS 2014:7

Utkom från trycket
den 4 februari 2014

beslutade den
20 juni 2013
513-7707-12

Länsstyrelsen har med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken beslutat om vattenskyddsområde för grundvattentäkten Högby, i Mjölby kommun. Skyddsområdets omfattning framgår av bifogad karta och berör de fastigheter som omnämns i bilagda fastighetsförteckning¹⁾.

Området är indelat följande skyddszoner:

- Vattentäktzon, omfattar uttagsbrunnar och infiltrationsbassänger.
- Primär skyddszon, omfattar områdena närmast infiltrations- och uttagsplatser
- Sekundär skyddszon, omfattar skyddszon kring infiltrations- och uttagsplatser
- Tertiär skyddszon, omfattar de delar av vattenskyddsområdet som inte omfattas av övriga skyddszoner

För att tillgodose syftet med vattenskyddsområdet meddelar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 22 § miljöbalken, de skyddsföreskrifter och allmänna bestämmelser som ska gälla inom skyddsområdet.

Inom skyddsområdet ska följande föreskrifter gälla:

1. § Vattentäktzon

Inom vattentäktzonen får endast vattentäktverksamhet bedrivas.

Området ska vara inhägnat, alternativt ska brunn ha låsbar överbyggnad. Området får endast disponeras av huvudman/vattentäktsinnehavaren.

2. § Petroleumprodukter och/eller andra för grund- eller ytvattnet skadliga ämnen

Primär skyddszon

Hantering av mer än 250 liter petroleumprodukter eller hantering av för grund- eller ytvattnet skadliga ämnen får inte förekomma utan tillstånd av tillsynsmyndighet. Oljetankar belägna inomhus för normalt bostadsuppvärmningsändamål och drivmedel i fordons och arbetsmaskiners egna bränsletankar är undantagna från kravet på tillstånd.

Uppställning av mobila cisterner och återkommande parkering av arbetsfordon, arbetsmaskiner, tunga fordon, stationära förbränningsmotorer är förbjuden.

Fordonstvätt med alla former av lösningsmedel annat än vatten är förbjuden.

Sekundär skyddszon

Hantering av mer än 250 liter petroleumprodukter eller hantering av för grund- eller ytvattnet skadliga ämnen får inte förekomma utan anmälan till tillsynsmyndighet.

Oljetankar belägna inomhus för normalt bostadsuppvärmningsändamål och drivmedel i fordons och arbetsmaskiners egna bränsletankar är undantagna från kravet på anmälan.

Uppställningsplats för mobila cisterner och parkeringsplats för arbetsfordon, arbetsmaskiner, tunga fordon och stationära förbränningsmotorer ska vara utrustad eller placerad så att hela den lagrade volymen av skadliga ämnen vid läckage förhindras att tränga ned i marken.

Fordonstvätt med alla former av lösningsmedel annat än vatten är förbjuden med undantag för tvätt på spol- eller gödselplatta kopplad till uppsamlingskärl.

Tertiär skyddszon

Hantering av mer än 250 liter petroleumprodukter eller hantering av för grund- eller ytvattnet skadliga ämnen får inte förekomma utan anmälan till tillsynsmyndigheten.

Oljetankar belägna inomhus för normalt bostadsuppvärmningsändamål och drivmedel i fordons och arbetsmaskiners egna bränsletankar är undantagna från kravet på anmälan.

Fordonstvätt med alla former av lösningsmedel annat än vatten är förbjuden med undantag för tvätt på spol- eller gödselplatta kopplat till uppsamlingskärl.

3. § Bekämpningsmedel

Primär skyddszon

Yrkesmässig hantering inklusive spridning av kemiska bekämpningsmedel är förbjuden.

Yrkesmässig jord- och vattenslagning av, med kemiska bekämpningsmedel behandlade plantor, är förbjuden.

Föryngring av skog med plantmaterial behandlade med kemiska bekämpningsmedel är förbjuden.

Sekundär skyddszon

Yrkesmässig hantering inklusive spridning av kemiska bekämpningsmedel får inte förekomma utan tillstånd av Miljönämnden.

Yrkesmässig jord- och vattenslagning av, med kemiska bekämpningsmedel behandlade plantor, får inte förekomma utan tillstånd av tillsynsmyndigheten.

Tertiär skyddszon

Yrkesmässig hantering inklusive spridning av kemiska bekämpningsmedel får inte förekomma utan tillstånd av Miljönämnden.

4. § Växtnäringsämnen och gödsel

Primär skyddszon

Yrkesmässig hantering och spridning av stall- handels- och andra gödselmedel samt slam och urin från avloppsreningsverk eller från enskild avloppsanläggning är förbjuden.

Nyanläggning av gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar är förbjudet.

Sekundär skyddszon

Yrkesmässig hantering och spridning av stall- handels- och andra gödselmedel får inte ske utan samråd med huvudmannen för vattentäkten.

Spridning av slam och urin från avloppsreningsverk eller enskild avloppsanläggning är förbjudet.

Förvaring av stall- och andra gödselmedel i stuka i fält är förbjudet.

Nyanläggning av gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar får inte ske utan anmälan till tillsynsmyndigheten.

Tertiär skyddszon

Spridning av slam och urin från avloppsreningsverk eller enskild avloppsanläggning, med undantag för certifierat slam, är förbjudet.

Förvaring av stall- och andra gödselmedel i stuka i fält är förbjudet.

Nyanläggning av gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar får inte ske utan anmälan till tillsynsmyndigheten.

5. § Avledning av avloppsvatten

Primär skyddszon

Anläggandet av enskilt avlopp för hushållspillvatten är förbjudet.

Sekundär och tertiär skyddszon

Anläggningar för utsläpp av hushållspillvatten eller annat avloppsvatten i marken, diken eller vattenområde får inte anläggas utan tillstånd av tillsynsmyndigheten.

6. § Upplag och hantering av avfall

Primär skyddszon

Permanent upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande är förbjudet. Tillfälliga upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande får endast förekomma efter samråd med huvudmannen för vattentakten. Lagring av ved för normalt husbehov är undantaget.

Upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt är förbjudet.

Upplag av snö, med undantag för enskilt hushåll, är förbjudet.

Sekundär skyddszon

Permanent upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande, får inte förekomma utan tillstånd från tillsynsmyndigheten.

Lagring av ved för normalt husbehov är undantaget från tillståndsplikt.

Upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt är förbjudet.

Uppläggning av snö som härrör från ytor utanför primär eller sekundär skyddszon är förbjudet.

Tertiär skyddszon

Upplag av asfalt, oljegrus och vägsalt är förbjudet.

Uppläggning av snö som härrör från ytor utanför skyddsområdet är förbjudet.

7. § Miljöfarlig verksamhet

Primär skyddszon

Nyetabletering av verksamhet som innebär risk för förorening av yt- eller grundvattnet är förbjuden.

Sekundär skyddszon

Ny verksamhet som kan medföra risk för vattenförorening, och som inte är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt miljöbalken, ska anmälas till tillsynsmyndigheten.

8. § Väg och järnväg

Primär skyddszon

Annan hantering än transport och användning av asfalt, oljegrus eller vägsalt är förbjuden. Vägsalt får användas endast före prognostiserad halka eller vid halka. Dammbindningsmedel får användas endast i den omfattning som behövs för normalt underhåll av vägar.

Nyanläggning eller omläggning av väg eller järnväg får ej ske utan att erforderliga skyddsåtgärder vidtages för att förhindra förorening av grundvattnet. Dessa åtgärder ska syfta till skydd för både infiltrerande vägdagvatten och skydd mot olyckor som kan påverka grundvattnet.

Beläggningsarbete och andra förbättringsarbeten på väg får inte förekomma utan samråd med huvudmannen för vattentäkten.

Sekundär och tertiär skyddszon

Annan hantering än transport och användning av asfalt, oljegrus eller vägsalt är förbjuden. Vägsalt får användas endast före prognostiserad halka eller vid halka. Dammbindningsmedel får användas endast i den omfattning som behövs för normalt underhåll av vägar.

Nyanläggning eller omläggning av väg eller järnväg får ej ske utan att erforderliga skyddsåtgärder vidtages för att förhindra förorening av grundvattnet. Dessa åtgärder ska syfta till skydd för både infiltrerande vägdagvatten och skydd mot olyckor som kan påverka grundvattnet.

9. § Tåktverksamhet och andra markarbeten

Primär skyddszon

Etabletering av tåktverksamhet är förbjuden.

Markarbeten får inte påverka grundvattenkvalitén, försvåra den naturliga grundvattenbildningen eller medföra bortledning av grundvatten. Undantaget är mindre grävningsarbeten inom tomtmark, exempelvis dränering av hus och grundläggning på plintar. Markarbeten får inte ske djupare än till 4 m över högsta grundvattenyta, vilken fastställs i samråd med huvudmannen för vattentäkten.

Sekundär skyddszon

Etablering av täktverksamhet är förbjuden.

Markarbeten får inte påverka grundvattenkvalitén, försvåra den naturliga grundvattenbildningen eller medföra bortledning av grundvatten. Markarbeten får inte ske djupare än till 2 m över högsta grundvattenytan, vilken fastställs i samråd med huvudmannen för vattentäkten.

Tertiär skyddszon

Etablering av täktverksamhet är förbjuden.

10. § Energianläggningar

Primär skyddszon

Nyanläggning för utvinning eller lagring av värme eller kyla ur berg, mark- eller grundvatten är förbjuden.

11. § Genomgående transport av farligt gods

Primär och sekundär skyddszon

Transport av farligt gods får endast ske på anvisade genomfartsleder samt vid leverans till, och borttransport från, bostäder och verksamheter inom skyddszonerna.

12. § Definitioner

I dessa föreskrifter avses med:

- hantering en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring/lagring, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förhållanden. Ordet hantering innefattar ej transportering.

- hushållspillvatten spillvatten från bostäder och serviceinrättningar, vilket till övervägande del utgörs av toalettvatten eller bad-, disk-, och tvättvatten (BDT-vatten).

- huvudman för vattentäkten är Tekniska kontoret, Mjölby kommun

- kemiska bekämpningsmedel en kemisk produkt som är avsedd för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom.
- markarbeten schaktning, pålning, spontning, fyllning och rensning.
- normalt hushållsbehov hantering av enskilda förpackningar av de största storlekarna som enskild konsument kan köpa i detaljhandeln.
- permanent upplag upplagsplats som nyttjas längre tid än ett år.
- skadliga ämnen lösningsmedel, impregneringsmedel och andra miljöfarliga kemiska produkter som utgör en risk för grund- eller ytvattnet.
- täktverksamhet utvinning och förädling av berg, naturgrus eller andra jordarter.
- vattenslagning förvaring av, plantor behandlade med bekämpningsmedel, som sker i jord eller vatten i väntan på att de ska planteras.

Allmänna upplysningar

Hänsynsregler

I 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler som bland annat innebär att alla som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda miljö och människors hälsa från skada och olägenhet som kan uppkomma till följd av verksamheten eller åtgärden. Verksamhetsutövaren ska dessutom utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, förhindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas, eller kan antas komma att utnyttjas, för vattentäkt, är alla som vill bedriva verksamhet eller åtgärd, i vatten eller på land, som kan skada vattnet, skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar i verksamheten och iaktta de försiktighetsmått som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna i detta beslut kan medföra straffansvar enligt 29 kap. 8 § miljöbalken (1998:808).

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage som utgör risk för vattenförorening ska omgående anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom därom (2 kap. 1 och 5 §§ lagen om skydd mot olyckor och 2 kap. 4 §

förordningen om skydd mot olyckor). Anmälan ska göras till den kommunala Räddningstjänsten via SOS alarm på tel. 112, miljökontoret, vattentäktens huvudman samt Generalläkaren i de fall verksamheten faller under dess tillsynsansvar.

Det åligger ägare eller nyttjare av fastighet att informera entreprenörer som anlitas för arbeten inom skyddsområdet om gällande föreskrifter.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter att detta beslut vunnit laga kraft och som utökar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Uppsättning av skyltar och stängsel

Huvudmannen för vattentäkten ska sätta upp informationsskyltar på väl synliga och strategiska platser exempelvis vid större vägar/järnvägar, anläggningar eller verksamheter där det hanteras brandfarliga vätskor, bekämpningsmedel, miljö- och hälsofarliga ämnen etc. Rekommendationer angående utmärkning av vattenskyddsområden har getts ut av Naturvårdsverket, Räddningsverket, Sjöfartsverket, Svenskt vatten m.fl. (ISBN 91-620-9907-8). För uppsättning av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde inom vägområde krävs enligt 43 § väglagen tillstånd från väghallningsmyndigheten. Utanför vägområde krävs, enligt 46 § väglagen, Länsstyrelsens tillstånd.

Dispensmöjligheter

Om särskilda skäl föreligger kan Länsstyrelsen medge dispens från ovan meddelade föreskrifter enligt 7 kap 22 § MB. Länsstyrelsen medger dispens efter att ha hört berörda kommunala myndigheter samt huvudmannen för vattentäkten. I samband med sådan prövning kan Länsstyrelsen föreskriva de särskilda villkor, som anses erforderliga för att undvika vattenförorening (16 kap. 2 § MB). Dispens får, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken, meddelas endast om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Rätt till ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken och prövas därför enligt annan ordning. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den ”förlust” som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift.

Tillsyn

Tillsynen över efterlevnaden av vattenskyddsföreskrifterna utövas av tillsynsmyndigheten. Om tillsynen och påföljder för förseelser mot föreskrifterna stadgas i miljöbalken.

Övrig lagstiftning

Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Utöver ovanstående föreskrifter gäller bland annat vad som sägs i gällande författningar enligt nedan:

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverkets föreskrifter (2003:24) om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid lagring av brandfarliga vätskor, ställs särskilda krav inom vattenskyddsområden.

Spridning av kemiska bekämpningsmedel

I 14 § Naturvårdsverkets författningssamling (NFS 1997:2) finns föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde. Kommentarer och anvisningar till hur föreskrifterna ska tillämpas finns i Naturvårdsverkets ”Allmänna råd 97:3” med kompletteringar den 5 juni 2000, (NFS 2000:7).

Miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring

I Jordbruksverkets författningssamling finns föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring som reglerar lagring av stallgödsel, begränsningar av mängd gödsel som får tillföras, försiktighetsmått vid spridning av gödsel samt tillhörande dokumentationskrav.

Transport av farligt gods på vägar

Information om rekommenderade vägar för transporter med farligt gods återfinns i dåvarande Räddningsverkets publikation ”Väginformation om farligt gods 2008” samt Naturvårdsverkets föreskrifter om transport av avfall (NFS 2005:3).

Vattenverksamhet

I 11 kapitlet 9 § miljöbalken anges att det krävs tillstånd för vattenverksamhet om inte något annat följer av bestämmelserna i kapitel 11.

Ansökan om tillstånd

Ansökan om tillstånd enligt föreskrifterna för vattenskyddsområdet sker till tillsynsmyndigheten.

Hantering för vattentäktsverksamhetens bedrivande

Föreskrifterna i beslutet utgör inget hinder för den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för att kunna bedriva vattentäktverksamheten.

Beredskapsplan

Beredskapsplan för sanering vid akut föroreningsrisk finns upprättad av vattentäktens huvudman.

Föreskrifterna träder i kraft den 1 augusti 2013 och gäller enligt 7 kap 22 §, miljöbalken även om de överklagas.

Detta beslut ersätter Länsstyrelsens tidigare beslut daterat den 9 maj 1988, dnr 2470-4685-88 (etapp 1) när detta beslut vunnit laga kraft.

Kristina Zetterström

Göran Thunberg

1) Fastighetsförteckning är utesluten här. Den har diarienummer 513-7707-12 och finns på Länsstyrelsen.